

Forces of Ukraine for pedagogical facilitation in the system of postgraduate education]: Candidate's thesis: 13.00.04. Khmelnytskyi. 314 s. [Ukrainian].

10. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2018 roku № 2469-VIII [On the national security of Ukraine: Law of Ukraine dated June 21, 2018 No. 2469-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (data zvernennia: 15.05.2022). Zakon Ukrainy «Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy» № 2469-VIII [Law of Ukraine about the national security of Ukraine activity no. 2469-VIII]. (June 21, 2018). Retrieved from URL: http://search.ligazon.gov.ua/_doc2.nsf/link1/T182469.html (accessed 15 May 2022) [Ukrainian].

11. Reforma spetsialnoi osvity v sektori bezpeky ta oborony: yakykh zmin ochi kuvaty [Special education reform in the security and defense sector: what changes to expect]. Retrieved from URL: <https://armyinform.com.ua/2021/02/16/reforma-speczialnoyi-osvity-v-sektori-bezpeky-ta-oborony-yakyh-zmin-ochikuvaty/> (accessed 07 May 2022) [Ukrainian].

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).11](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).11)
УДК 796.322.088

Бондар А. А.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання та спорту
Вінницький торговельно - економічний інститут ДТЕУ, м. Вінниця
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6051-1898>

Головкіна В. В.,
доктор філософії з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри фізичного виховання
Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, м. Вінниця
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9912-7754>

Колос О. А.,
старший викладач кафедри фізичного виховання
Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2128-6514>

Дусь С. В.,
старший викладач кафедри спортивної медицини,
фізичного виховання та реабілітації
Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9805-8301>

ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ НА ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН СТУДЕНТІВ У ЗВО

У статті проаналізовано сучасні підходи до визначення впливу фізичних навантажень на психоемоційний стан студентської молоді у воєнний час у ЗВО. Завдяки використаним нами методів дослідження, таких як: метод мета-аналізу, методики для визначення психоемоційного стану, анкетування, методи математичної статистики. У дослідженнях взяли участь 60 студентів чоловічої статі віком 17-18 років I курсу, які навчаються на денній формі навчання. Нами були отримані данні та проведений порівняльний аналіз психоемоційного стану досліджуваних який дозволив визначити, що студенти які відносились до контрольної групи мають кращі показники: стресостійкості різняться на низькому (КГ-18%, ЕГ-7%) та високому (КГ-6%, ЕГ-13%) рівні, тривожності мають відмінність у низькому рівні у контрольній групі показники на 7 % більші ніж у експериментальній, отриманні данні рівня загального психологічного благополуччя різняться на високому рівні у контрольній групі цей показник на 11% вищий ніж у експериментальній. Судячи з отриманих даних можна зробити висновки, що студенти контрольної групи які частіше займаються фізичними навантаженнями мають більш стійкий психоемоційний стан.

Ключові слова: фізичне навантаження, психоемоційний стан, студенти.

Bondar Anna, Dus Sergey, Kolos Olena, Holovkina Viktoriia. Influence of physical students on the psycho-emotional state of students in higher education institutions. The article analyzes modern approaches to determining the impact of physical activity on the psycho-emotional state of student youth in wartime. Thanks to the research methods we used, such as: the meta-analysis method, methods for determining the psycho-emotional state, questionnaires, methods of mathematical statistics. We obtained and analyzed data on various psychological states of students. 60 male students aged 17-18 years of the first year, who study full-time, participated in the research. They were divided into control and experimental groups of 30 people each. We conducted a comparative analysis of the psycho-emotional state of the subjects, which allowed us to determine that students who belonged to the control group have better indicators: stress resistance differs at a low (CG-18%, EG-7%) and high (CG-6%, EG-13%) level, anxiety has a difference at a low level in the control group, the indicators are 7% higher than in the experimental one, the obtained data on the level of general psychological well-being differ at a high level in the control group, this indicator is 11% higher than in the experimental one. Judging by the data obtained, it can be concluded that students in the control group who are more often involved in physical activity have a more stable psycho-emotional state.

Key words: physical activity, psycho-emotional state, students.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення самим актуальним питанням стає психологічне здоров'я людей та студентської молоді зокрема [1, с. 26]. Психологічне здоров'я людини залежить від безлічі зовнішніх і внутрішніх факторів [3, с. 88]. Студенти є особливо вразливою групою з психологічної точки зору через високі академічні вимоги, соціальний тиск, стрес та інші фактори, які можуть вплинути на їх психічне здоров'я. Емоційний стрес є однією з головних причин психічного напруження студентів. Він безпосередньо впливає на розумову і фізичну працездатність, увагу, адаптаційні можливості і здоров'я в цілому, які є домінуючою життєвою цінністю [5, с. 89].

Фізичному вихованню та спорту студентів присвячена значна кількість наукових робіт. Але фізичне виховання в сьогоденнішніх реаліях зазнало значних змін [4, с. 88]. Під час дії воєнного стану, організації навчального процесу у закладах вищої освіти України приділяється дуже велика увага. Кожний заклад обирає свою систему та формат викладання практичної дисципліни, розуміючи важливість даного предмету [6, с. 89]. Адже, емоційний стрес є однією з головних причин, що викликають у студентів психічне напруження, яке безпосередньо впливає на розумову та фізичну працездатність, увагу, адаптаційні можливості і здоров'я в цілому.

Відновлення освітнього процесу під час війни в країні позитивно впливає на рішення щодо залучення здобувачів вищої освіти до рухової активності. У непрофільних закладах вищої освіти студенти I–II курсів займаються фізичним вихованням на заняттях згідно з робочою програмою один або два рази на тиждень. Як варіант, замість цього, їм пропонується займатися певним видом спорту у спортивній секції під керівництвом тренерів-викладачів [2, с. 35].

Систематичні навчальні та поза навчальні заняття фізичними вправами є важливою умовою нормального фізичного і духовного розвитку особистості студента, обов'язковою умовою виховання пріоритетних орієнтацій на зміцнення здоров'я і мотиваційним стимулом до регулярних самостійних занять фізичними вправами та спортом [7, с. 247]. Разом з тим, регулярні фізичні навантаження викликають психологічне розслаблення і допомагають витримувати емоційні перевантаження. Вони є запорукою психофізичного здоров'я і важливим фактором забезпечення успішності засвоєння знань та формування адекватного рівня стресостійкості студентів [7, с. 135].

Загальновідомим є позитивний вплив фізичних вправ на здоров'я людини. Систематичні навчальні та позанавчальні заняття фізичними вправами є важливою умовою нормального фізичного і духовного розвитку особистості студента, обов'язковою умовою виховання пріоритетних орієнтацій на зміцнення здоров'я і мотиваційним стимулом до регулярних самостійних занять фізичними вправами та спортом [10, с. 203]. Разом з тим, регулярні фізичні навантаження викликають психологічне розслаблення і допомагають витримувати емоційні перевантаження. Вони є запорукою психофізичного здоров'я і важливим фактором забезпечення успішності засвоєння знань та формування адекватного рівня стресостійкості студентів [9, с. 133].

Мета статті. Визначити вплив фізичних навантажень на психологічний стан студентів у воєнний час у ЗВО.

Методи дослідження. Для проведення даного дослідження нами використовувались такі методи дослідження: метод мета-аналізу, методики для визначення психоемоційного стану, анкетування, методи математичної статистики.

Для визначення психоемоційного стану студентів (потягом останнього місяця) нами використовувались такі методики:

- PSS-10 – стандартна методика яка використовується для визначення рівня стресу (складається з 10 питань);
- Шкала STAI – дозволяє оцінити рівень тривожності (включає по 20 запитань, де опитувані відзначають свої відчуття на шкалі від 1 (зовсім не відчуваю) до 4 (дуже сильно відчуваю));
- Шкала GHQ – за допомогою якої ми змогли визначити показник психологічного здоров'я за власною самооцінкою, психологічну стійкість та здатність до адаптації у стресових ситуацій.

У дослідженнях взяли участь 60 студентів чоловічої статі віком 17-18 років I курсу, які навчаються на денній формі навчання. Вони були розділені на контрольну (КГ) та експериментальну групи (ЕГ) по 30 чоловік. До контрольної групи належали студенти які займалися ігровими видами спорту у секціях з волейболу та баскетболу 2 рази на тиждень. а до експериментальної групи відносились студенти які відвідували заняття з фізичного виховання 1 раз на тиждень.

Виклад основного матеріалу. Для порівняльного аналізу психоемоційного стану студенти контрольної та експериментальної груп пройшли анкетування по всім запропонованих нами методиках, за результатами яких ми отримали середньостатистичні показники по групам у відсотках представлені на рис. 1 та рис. 2.

Порівнюючи рівень стресу за методикою PSS-10 ми можемо спостерігати, що у контрольній та експериментальній групах різняться показники у низькому (КГ-18%, ЕГ-7%) та високому (КГ-6%, ЕГ-13%) рівні. Ця методика допомагає зрозуміти, як різні ситуації впливають на наші почуття і стрес, який ми відчуваємо. Судячи з отриманих даних можна зробити висновки, що студенти контрольної групи які частіше займаються фізичними навантаженнями більш стресостійкі до різних життєвих ситуацій.

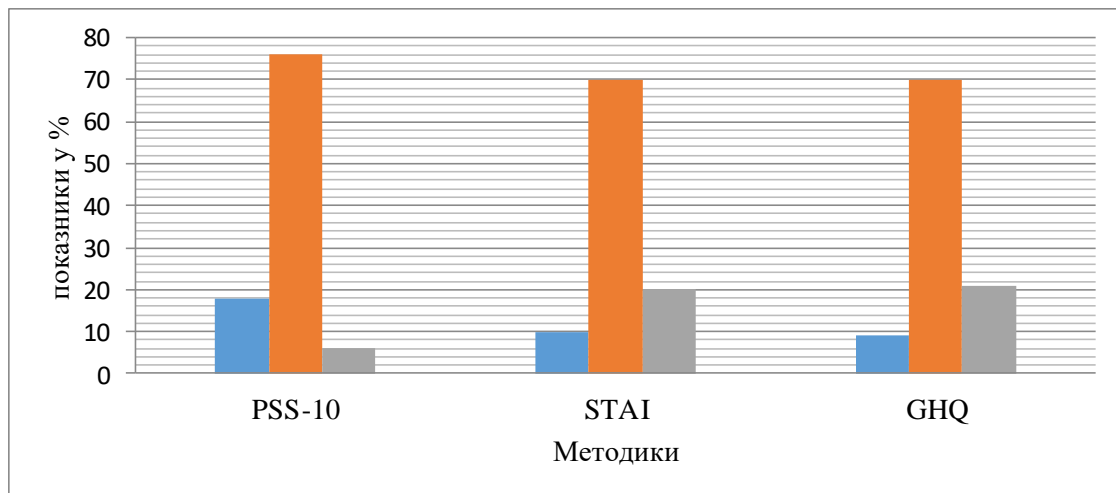
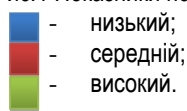

Рис.1 Показники психоемоційного стану контрольної групи:

Оцінюючи рівень тривожності за шкалою STAI, яка визначає тривожності на даний момент та загальну тривожність. Отримані нами показники вказують на досить високий рівень тривожності у обох групах на що вказують показники середньою та високою рівня на рис. 1 та рис. 2, але мають відмінність у низькому рівні у контрольній групі показники на 7 % більші ніж у експериментальній.

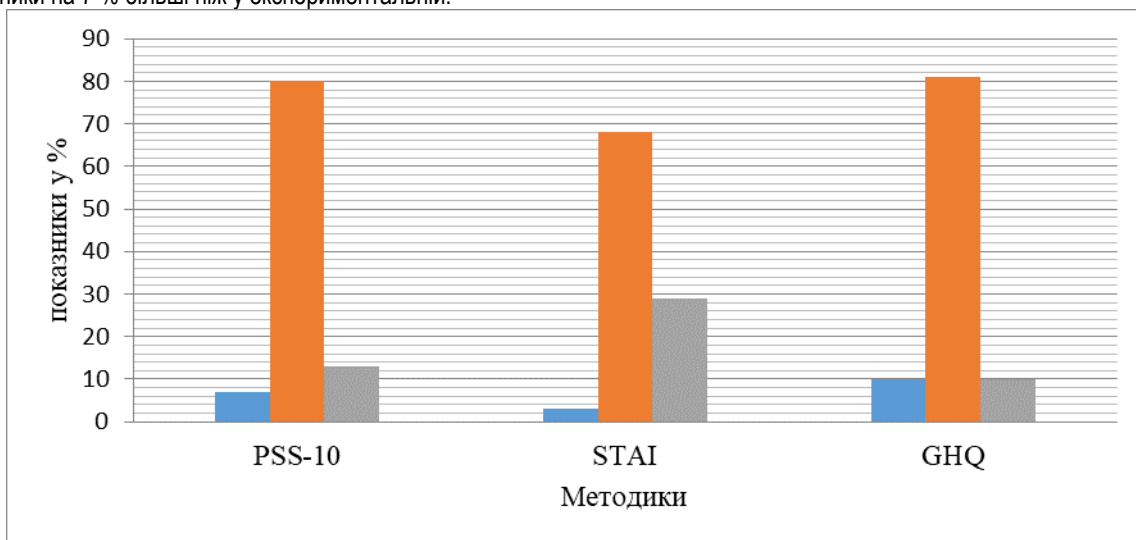
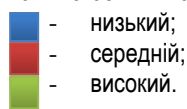

Рис.2 Показники психоемоційного стану експериментальної групи:

Рівень загального психологічного благополуччя визначався нами за допомогою шкали GHQ, отриманні данні різняться на високому рівні у контрольній групі цей показник на 11% вищий ніж у експериментальній. Приходячи анкетування студенти за власною самооцінкою визначали психологічну стійкість та здатність до адаптації у стресових ситуацій. Респондентам пропонують оцінити, як часто вони відчувають певні симптоми (наприклад, байдужість до своєї власної особистості, втрата інтересу до навколишнього середовища тощо). Судячи з отриманих даних ми бачимо що студенти контрольної групи більш зацікавлені у своїй особистості та мають жагу до життя.

Висновок. Проведений нами порівняльний аналіз психоемоційного стану досліджуваних дозволив визначити, що студенти які відносились до контрольної групи мають кращі показники: стресостійкості різняться на низькому (КГ-18%, ЕГ-7%) та високому (КГ-6%, ЕГ-13%) рівні, тривожності мають відмінність у низькому рівні у контрольній групі показники на 7 % більші ніж у експериментальній, отриманні данні рівня загального психологічного благополуччя різняться на високому рівні у контрольній групі цей показник на 11% вищий ніж у експериментальній. Судячи з отриманих даних можна зробити

висновки, що студенти контрольної групи які частіше займаються фізичними навантаженнями мають більш стійкий психоемоційного стан.

Перспективи подальших досліджень. Розробити програму занять для студентів експериментальної групи та перевірити їх психологічний стан.

Література

1. Ареф'єва Л.П. Вплив занять спортивними іграми на психофізичний стан студентів. / Л.П. Ареф'єва, О.В. Плющакова, В.І. Ганчева, В.І. Гончаренко та інші / Науковий часопис. Серія №15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. – 2021. – Випуск 11 (143) 21. – С. 26-29.
2. Бондар А. А. Сучасні підходи до визначення впливу фізичних навантажень на психологічне здоров'я студентської молоді у воєнний час. / А.А.Бондар, О.І. Підлужняк, С.В.Дусь, Д.Г. Кулик / Науковий часопис. Серія №15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. – 2023. – Випуск (7(167)), – С. 34-36. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.7\(167\).06](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.7(167).06)
3. Бондар А.А. Удосконалення технічної підготовленості студенток-баскетболісток у непрофільних ЗВО. / А.А. Бондар, С.В. Дусь, О.А. Колос / Науковий часопис Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. – 2022. – Випуск 4(149) – С. 35-38.
4. Козуб О. Вплив регулярних занять спортом на психологічний стан студентів. / О. Козуб / Психологічний вісник. – 2020. – Вип. 6(45). – С. 88-93.
5. Конова Л.А. Психологічна корекція постстресового стану студентів засобами фізичного виховання. / Л.А. Конова / Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – Випуск 6. – С. 80-83.
6. Лисенко Л. Вплив занять спортом на психологічний стан студентів з різним рівнем фізичної активності. / Л. Лисенко / Фізична культура, спорт та здоров'я нації. – 2019. – Вип. 2(59). – С. 89-95.
7. Перекопський С. Вплив рухової активності на емоційний стан студентів. / С. Перекопський, О. Порохненко / Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – Випуск № 3 (57). – С. 246-253.
8. Петренко О. Вплив фізичної активності на емоційний стан студентів. / О. Петренко / Науковий вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. Серія: Педагогіка та психологія. – 2019. – Вип. 42(1). – С. 169-175.
9. Стадник В. Педагогічні основи психологічного забезпечення процесу фізичного виховання здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану. / В. Стадник / Інноватика у вихованні. – 2022. – Випуск 16. – С. 132-139.
10. Ядвіга Ю.П. Вплив рухової активності на психоемоційний стан студентів вузу економічних спеціальностей в сучасних умовах навчання. / Ю.П. Ядвіга, Г.В. Коробейников, Г.С. Петров, С.Б. Коваль, О.К. Дудник / Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – Випуск 12. – С. 202-204.

References

- 1.Aref'yeva L.P., Plyushchakova O.V., Hancheva V.I., Honcharenko V.I. (2021). The influence of sports games on the psychophysical condition of students. *Naukovyy chasopys. Seriya №15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury*. Kyiv, 11 (143) 21. P. 26-29.
- 2.Bondar A.A., Dus S.V., Kolos O.A. (2022). Improving the technical preparation of female basketball students in non-major higher education institutions. *Naukovyy chasopys. Seriya №15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury*. Kyiv, 4(149). P. 35-38.
- 3.Kozub O. (2020). The influence of regular sports on the psychological state of students. *Psykhohichnyy visnyk*. 6(45). P. 88-93.
- 4.Konova L.A. (2009). Psychological correction of the post-stress state of students by means of physical education. *Pedahohika, psykhohihiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu*. 6. P. 80-83.
- 5.Lysenko L. (2019). The influence of sports on the psychological state of students with different levels of physical activity. *Fizychna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsiyi*. 2(59). P. 89-95.
- 6.Perekopsky S., Porokhnenko O. (2016). The influence of motor activity on the emotional state of students. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi*. № 3 (57). P. 246-253.
- 7.Petrenko O. (2019). The influence of physical activity on the emotional state of students. *Naukovyy visnyk L'vivskoho natsional'noho universytetu im. Ivana Franka. Seriya: Pedahohika ta psykhohihiya*. 42(1). P. 169-175.
- 8.Stadnyk V. (2022). Pedagogical foundations of psychological support of the process of physical education of students of higher education in the conditions of martial law. *Innovatyka u vykhovanni*. 16. P. 132-139.
- 9.Yadviga Yu.P., Korobeynikov G.V., Petrov G.S., Koval S.B., Dudnyk O.K. (2009). The influence of motor activity on the psycho-emotional state of students of a university of economic specialties in modern conditions of study. *Pedahohika, psykhohihiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu*. 12. P. 202-204.